

การพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์

Development of Logistics and Supply Chain System for Small and Medium Enterprise (SME) in Surin Province

ปิยศักดิ์ สีดา^{1*}

Piyasak Seeda^{1*}

*Corresponding author, e-mail: piyasak47@hotmail.co.th

Received: May 24th, 2020; Revised: December 17th, 2020; Accepted: December 20th, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อวิเคราะห์ระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน และ 3) เพื่อหาแนวทางพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน งานวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำชุมชน ราษฎรชาวบ้าน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 13 คน และสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจำนวน 375 ชุด จากกลุ่มตัวอย่างวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ ที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับผ้าไหม โดยเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการธุรกิจในการทอผ้าไหมของกลุ่มทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลานานหลายสิบปีโดยถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น และปัจจุบันมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่มีความทันสมัยและเป็นที่ยอมรับของตลาด สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามยังจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจ SME ในจังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดหาวัตถุดิบ 3) ด้านการผลิต และ 4) ด้านการส่งมอบ ซึ่งผลการวิเคราะห์โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.95$) นอกจากนี้ผลการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน พบว่า 1) ด้านการวางแผน ควรมีการจดทะเบียนการค้าให้ถูกต้องและมีการสร้างเครือข่าย 2) ด้านการจัดหาวัตถุดิบ ควรมีการสร้างเครือข่ายวัตถุดิบและมีการผลิตวัตถุดิบเอง การตั้งสถานประกอบการควรใกล้แหล่งวัตถุดิบ 3) ด้านการผลิต ควรเพิ่มศักยภาพพนักงานฝ่ายผลิตและมีการอบรมอย่างสม่ำเสมอ 4) ด้านการส่งมอบ ควรจัดทำสัญญาการส่งมอบสินค้าทุกครั้ง การให้บริการรับส่งสินค้าด้วยตนเองจะสร้างความเชื่อมั่นและลดความเสี่ยง และการให้ลูกค้ามารับสินค้าด้วยตนเองจะช่วยลดต้นทุนในการขนส่งและบริการ นอกจากนี้การส่งมอบสินค้ากับไปรษณีย์ไทยซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจจะมีความมั่นคงและช่วยลดต้นทุน

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Lecturer in Doctor of Philosophy Program in Regional Development Strategies,

Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University

คำสำคัญ: โลจิสติกส์ โซ่อุปทาน ระบบ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

Abstract

The aims of this research were: 1) to study the management condition of small and medium enterprise (SME) in Surin; 2) to analyze the logistics and the supply chain system; and 3) to study guideline for development of the logistics and the supply chain system. This research was the quantitative and qualitative. There were 13 participants for depth interviews with community leaders, local philosophers, and silk weaving group member of Ban Tha Sawang, Mueang District, Surin Province. Further, the questionnaires distribution for 375 samples who are community enterprise/network of silk business in Surin province used cluster random sampling collection. The study found that: the silk weaving group of Ban Tha Sawang was many decades' inheritance by passing from generation to generation. Currently, silk products development is modern and popular in the market. Therefore, it is able to generate income for the community. However, the maximize production efficiency of SME need in terms development of the logistics and supply chain systems. Moreover, the analysis of the logistics and supply chain systems of SME in Surin province including the planning, the raw materials procurement, the production, and the delivery was at a high level ($\bar{x} = 3.95$). Furthermore, the logistics and supply chain system development were as follows: firstly, the planning should be a valid trade registration for systematic development. In addition, at least 2 networks need to be created. Secondly, the raw materials procurement need to create a raw material network, produce the raw materials itself, and establishment should near the source of raw materials. Thirdly, the production should increase the production staffs' ability and a training regularly. Fourthly, the delivery should have a contract for delivering in every time. Further, the organization's self-pick-up service will help build trust and cut risk as well as allowing customers to pick up products in person will also help to cut transportation and service costs. Moreover, the delivery of products through the Thailand Post that is a stable and helps to cut transportation and service costs, too.

Keywords: Logistics, Supply Chain, System, Small and Medium Enterprise

บทนำ

มนุษย์ใช้ทรัพยากรมากมายในการดำรงชีวิต ทั้งที่เป็นการบริโภคและนำทรัพยากรมาแปรรูปเป็นเครื่องใช้ หรือเรียกว่าการใช้เพื่อสนองความต้องการด้านปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษา ชุมชนดั้งเดิมมีทรัพยากรใช้อย่างเหลือเฟือ แต่เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นจึงเกิดความต้องการใช้ทรัพยากรมากขึ้น ในบางพื้นที่มีการแย่งชิงทรัพยากรเพื่อการผลิตและเกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนหรือเรียกว่า “ธุรกิจ SME” โดยการที่ธุรกิจ SME (Small and Medium Enterprise) หรือธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) จะบรรลุ

วัตถุประสงค์ได้นั้นจะต้องทราบก่อนว่าธุรกิจของผู้ประกอบการนั้นสามารถแข่งขันในประเภทหรืออยู่ในระดับใด ซึ่งธุรกิจ SME เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และการที่ผู้ประกอบการ SME ประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องมีปัจจัยสนับสนุนหลายประการ (สุวรรณ หวังเจริญเดช, 2558 : 99 - 100) ดังนั้น ธุรกิจ SME จึงมีความเกี่ยวข้องกับสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และการประกอบการธุรกิจจึงเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและยังเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชนและระบบการผลิตสินค้าของธุรกิจจะช่วยตอบสนองความต้องการของการบริโภคสินค้าและบริการของประชาชน

อย่างไรก็ตามในปลายปี พ.ศ. 2558 ได้มีการพัฒนาระดับภูมิภาคโดยความร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 10 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เวียดนาม สหภาพเมียนมา ราชอาณาจักรกัมพูชา ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน และสิงคโปร์ สมาชิกในภูมิภาคดังกล่าวได้ทำข้อตกลงเพื่อการส่งเสริมในความร่วมมือด้านต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรมและด้านการเมือง ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวจะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน ทรัพยากรทุน ไปได้อย่างเสรี และส่งผลให้เกิดการแข่งขันในตลาดการค้าเสรีอย่างเข้มข้นและรุนแรงขึ้น (เศรษฐกิจ ภาคารี และณัฏฐาทรศญา เศรษฐโชติสมบัติ, 2558 : 125) ดังนั้นหากต้องการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ และเป็นปัจจัยสนับสนุนการยกระดับความสามารถการแข่งขันทางการค้าการลงทุนของประเทศ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องดำเนินการหลายกิจกรรม โดยดำเนินการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน (logistics and supply chain) เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถยกระดับความสามารถการแข่งขันของธุรกิจ SME ได้โดยการจัดการโลจิสติกส์ หมายถึง กระบวนการวางแผน การสนับสนุน การควบคุม การจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการ การจัดเก็บ การรวบรวม การกระจายสินค้า วัตถุดิบและข้อมูล จากจุดกำเนิดไปยังจุดที่มีการใช้หรือบริโภคให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยคำนึงถึงความต้องการ และความพึงพอใจของลูกค้าเป็นสำคัญ ส่วนการจัดการโซ่อุปทาน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด โดยเริ่มจากการจัดหาวัตถุดิบ การผลิต จนกระทั่งส่งสินค้าให้กับลูกค้า หรือผู้บริโภคคนสุดท้าย โดยอาศัยการบริหารจัดการทางข้อมูล การสื่อสาร การเงิน ตลอดจนการดำเนินงานที่ต้องการประสานหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การไหลของ โซ่อุปทานเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด (ยงยุทธ ชัยรัตนวรรณ, 2557 : 131 – 132) จะเห็นว่าโลจิสติกส์เป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานที่วางแผนดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งควบคุมการไหลและการจัดเก็บสินทรัพย์และบริการ (Lagarda Leyva *et al.*, 2018 : 515)

จังหวัดสุรินทร์มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจจำนวนมาก เช่น ธุรกิจด้านอาหาร ธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ธุรกิจการผลิตและธุรกิจบริการ ซึ่งในปัจจุบันธุรกิจ SME จังหวัดสุรินทร์ประสบปัญหาการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน เนื่องจากผู้ประกอบการในจังหวัดสุรินทร์ต้องพึ่งพาปัจจัยจากภายนอก เช่น กลุ่มธุรกิจการทอผ้าไหม กลุ่มธุรกิจการผลิตเครื่องใช้จากหวาย ต้องอาศัยการสั่งซื้อและนำเข้าวัตถุดิบจากจากแหล่งอื่น เป็นต้น ในงานวิจัยของ ณัฏฐ์ธิน เอื้อศิลป์ และยุทธภูมิ ขูลาห์ (2561 : 24) ได้ศึกษาข้อมูลโลจิสติกส์การบริหารจัดการสินค้าและข้อมูลการตลาดสินค้า พบว่าแหล่งที่ซื้อสินค้าหรือวัตถุดิบของร้านส่วนใหญ่ได้มาจากกรุงเทพและปริมณฑล ซึ่งเป็นวัตถุดิบจากจากแหล่งอื่น ดังนั้นการประกอบการธุรกิจจึงอยู่ในรูปแบบมีการพึ่งพากันอย่างขาดไม่ได้ ทำให้การจัดการระบบขนส่งสินค้าและการจัดหาวัตถุดิบประสบปัญหา ตลอดจนการค้าขายประสบปัญหาทั้งนี้จะส่งผลต่อต้นทุนกระบวนการผลิตและคุณภาพของสินค้าและบริการ เช่น คุณภาพของวัตถุดิบสินค้าอุปโภคบริโภค คุณภาพของการขนส่งและการบริการนำเที่ยวและต้นทุนที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบสาเหตุอื่น เช่น กฎระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการลงทุน การจัดเก็บภาษีการประกอบการ การจัดเก็บภาษีนำเข้าและการส่งออก

สินค้า และกรอบนโยบายส่งเสริมการลงทุนของผู้ประกอบการ เช่น การสนับสนุนงบประมาณการลงทุนของผู้ประกอบการ นโยบายส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบภายในประเทศ นโยบายการส่งเสริมการนำเข้าและการส่งออกสินค้า และการเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการธุรกิจแก่ผู้ประกอบการ

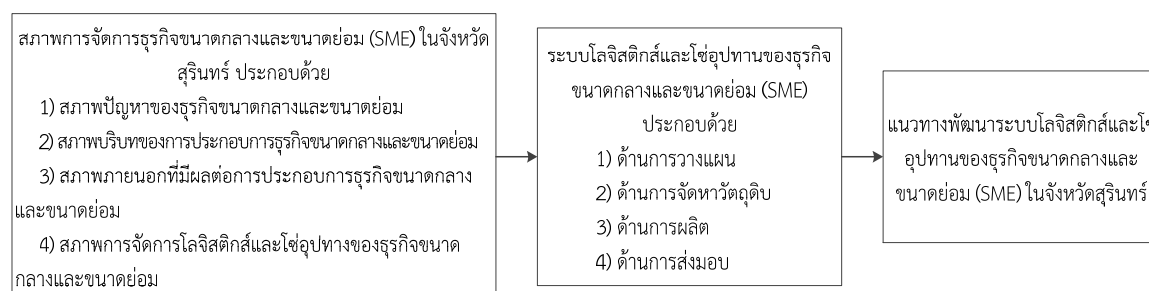
ดังนั้นในการประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ให้ประสบความสำเร็จต้องมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจอย่างเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงระบบการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบของธุรกิจ และจัดหาวัตถุดิบให้เพียงพอต่อความต้องการของการผลิตในธุรกิจ SME งานวิจัยนี้จึงได้พัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับผู้ประกอบการและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อวิเคราะห์ระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เรื่อง การพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยมีกรอบแนวคิดวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากรูปที่ 1 พบว่า การพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ จะเริ่มจากการศึกษาสภาพการจัดการธุรกิจ จากนั้นวิเคราะห์ระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานในปัจจุบัน จากนั้นหาแนวทางในการพัฒนาการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เชิงปริมาณ

ประชากร คือ วิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ ที่ดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับผ้าไหม จำนวน 6,000 คน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562)

กลุ่มตัวอย่าง คือ วิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ ที่ดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับผ้าไหม แทนค่าในสูตรของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน โดยเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling)

เชิงคุณภาพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) จังหวัดสุรินทร์ มีเครื่องมือในการวิจัย 2 เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ช่วงอายุ ประเภทของธุรกิจ ลักษณะการดำเนินการของธุรกิจ รูปแบบการผลิต รูปแบบการบริการ และรูปแบบการค้า

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ที่เหมาะสมกับจังหวัดสุรินทร์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert's scale) จำนวน 40 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ระดับเท่ากับ	5 คะแนน
เห็นด้วย	ระดับเท่ากับ	4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ระดับเท่ากับ	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ระดับเท่ากับ	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ระดับเท่ากับ	1 คะแนน

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

2. แบบสัมภาษณ์ ซึ่งครอบคลุมกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้านต่างๆ ได้แก่ การจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตั้งแต่ การวางแผนการผลิตสินค้าและบริการ การผลิตสินค้าและบริการ การรับส่งมอบสินค้าและบริการ การจัดซื้อจัดหาวัตถุดิบ

งานวิจัยนี้หาคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์หาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน และการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ จากนั้นปรับแก้ข้อความและความถูกต้องของข้อคำถาม ต่อมานำไปทดลองใช้กับผู้ผลิต ผู้ขายและผู้บริโภคจากวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ 0.873

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ จำนวน 375 คน และเชิงคุณภาพ ด้วยกระบวนการสนทนากลุ่ม จำนวน 13 คน ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูล 1 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลแบบ 3 เสา ด้วยแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล ในการหาแนวทางการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานเพื่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ที่เหมาะสมกับจังหวัดสุรินทร์

ในงานวิจัยเชิงปริมาณ นำแบบสอบถามมาลงรหัสและป้อนข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยการวิเคราะห์ค่าสถิติดังนี้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นรายงานผลด้วยรูปแบบของตาราง และอธิบายผลตารางด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ สามารถสรุปดังนี้

ผลการศึกษาสภาพการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์

ชุมชนบ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นชุมชนที่มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยอาชีพที่ได้รับการปลูกฝังด้วยภูมิปัญญาการทอผ้าไหม แต่เดิมมีการผลิตผ้าไหมด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน มีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม หรือกล่าวได้ว่าการจัดการตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ การพัฒนาธุรกิจชุมชนทอผ้าไหมบ้านท่าสว่างจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและเกิดประโยชน์สูงสุด

นอกจากนั้นผู้ประกอบการชุมชนทอผ้าไหมบ้านท่าสว่างขาดความรู้ด้านบัญชีและกฎหมาย และความคิดสร้างสรรค์ที่มองเห็นถึงโอกาสในการดำเนินธุรกิจ ปัญหาเหล่านี้มักจะมีรายละเอียดปลีกย่อย ที่ซับซ้อนประกอบกับพนักงานไม่มีความสามารถในการดำเนินงาน ผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจใหม่มีปัญหาบุคลากรหรือขาดความรู้เรื่องผ้าไหม และไม่มีประสบการณ์จึงขาดความน่าเชื่อถือ ในการเลือกใช้นักค้าหรือบริการของลูกค้า

1. ด้านการวางแผน เนื่องจากชุมชนบ้านท่าสว่างเป็นชุมชนที่มีการทอผ้าไหมมาตั้งแต่โบราณ และปัจจุบันการดำเนินธุรกิจก็มีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากที่เคยปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเองก็ต้องเปลี่ยนมาซื้อเส้นไหมจากนายทุนและเครือข่ายใกล้เคียง ทำให้ประสบปัญหาเรื่องการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าไหม และประสบปัญหาเรื่องเงินทุนในการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ผู้ประกอบการชุมชนทอผ้าไหมบ้านท่าสว่างขาดความรู้ด้านบัญชีและกฎหมาย และความคิดสร้างสรรค์ที่มองเห็นถึงโอกาสในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นจึงควรวางแผนในการประกอบการธุรกิจตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบ การจัดหาเครื่องจักร การจัดการกระบวนการผลิต การตลาด การขาย และการบริการหลังการขาย ซึ่งที่กล่าวมามีความสำคัญยิ่ง ทั้งนี้อาจรวมถึงการวางแผนทางการเงินและการวางแผนในระบอบบัญชีการเงินและระบบบัญชีการบริหาร เป็นต้น

2. ด้านการจัดหาวัตถุดิบ งานจัดซื้อมักถูกมองว่าเป็นงานแรกของกิจกรรมโลจิสติกส์ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบให้บริการให้ตรงความต้องการของหน่วยผลิตหรือหน่วยงานภายในอื่น ๆ ฝ่ายจัดซื้อจัดหาจะต้องสามารถ

ค้นหาความต้องการเหล่านั้น การสร้างความสัมพันธ์กับซัพพลายเออร์และวัตถุดิบ หรือแม้กระทั่งการทำความเข้าใจความต้องการของลูกค้า และจำเป็นต้องหาแหล่งวัตถุดิบสำรองอีกด้วย ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีมีการพัฒนามากขึ้นช่วยให้การดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมบ้านท่าสว่างเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดซื้อจัดหาสามารถทำให้ลดระยะเวลาปฏิบัติงานที่เป็นกิจวัตรหรือสิ่งที่ต้องทำซ้ำๆ ส่งผลให้พนักงานมีเวลามากขึ้น และบุคลากรสามารถแสดงบทบาทที่สร้างคุณค่าได้มากขึ้น เช่น สามารถลดเวลาในการเดินทางไปหาวัตถุดิบ จะเห็นว่าการจัดซื้อจัดหาวัตถุดิบที่มีความสำคัญและสามารถเพิ่มผลกำไรให้แก่กิจการได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องมีการสร้างเครือข่ายหรือแหล่งวัตถุดิบสำรอง ในบางครั้งการสั่งซื้อวัตถุดิบครั้งละจำนวนมาก ๆ จะช่วยให้องค์กรประหยัดค่าใช้จ่าย และหากจำเป็นทางกลุ่มวิสาหกิจจะมีการผลิตวัตถุดิบเองโดยการรวมกลุ่มให้สมาชิกทอผ้าไหมเอง เพื่อให้ได้เส้นใยที่มีคุณภาพ และตรงตามความต้องการ

3. ด้านการผลิต การดำเนินการผลิตสินค้าและบริการของกลุ่มวิสาหกิจทอผ้าไหมชุมชนบ้านท่าสว่างมีการดำเนินการผลิตมาตั้งแต่อดีต โดยการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษซึ่งอธิบายขั้นตอนกระบวนการผลิตผ้าไหมอย่างย่อมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการเลี้ยงไหม วงจรชีวิตของไหมหรือหนอนไหมใช้เวลาประมาณ 45 – 52 วัน โดยเริ่มจากระยะหนอนไหม ระยะไหมนอน ระยะไหมตื่น ระยะหนอนสุก โดยระยะนี้ผู้เลี้ยงไหมต้องรีบแยกหนอนไหมสุกออกจากกองใบหม่อนและเตรียม “จ่อ” คืออุปกรณ์ที่จะให้ตัวไหมเกาะเพื่อชักใยหุ้มตัวหนอนจะเริ่มพันใยได้ประมาณ 6-7 วัน ก็จะสามารถเก็บรังไหมออกจากจ่อได้ รังไหมแต่ละรังจะให้สายไหมที่มีขนาดแตกต่างกัน หนอนไหมจะเจาะรังออกมาเป็นผีเสื้อเมื่ออยู่ในรังครบ 10 วัน ซึ่งผู้เลี้ยงจะคัดไหมที่สมบูรณ์ไว้ทำพันธุ์ ส่วนที่เหลือนำไปสาวไหมก่อนที่ผีเสื้อจะเจาะรังออกมา ซึ่งเส้นจะขาดและทำเส้นไหมไม่ได้

2. ขั้นตอนการสาวไหม เมื่อได้รับไหมสดจะต้องนำไปอบให้แห้ง จากนั้นนำไหมที่อบแห้งไปต้มในน้ำที่สะอาดที่มีคุณสมบัติเป็นกลาง รังไหมจะเริ่มฟองตัวออก ใช้ปลายไม้เกี่ยวเส้นใยออกมารวมกันหลายๆ เส้น การสาวไหม ต้องเริ่มต้นจาก “ไหมสาว” หรือ “ไหมเปลือก” ซึ่งเป็นขุ่ยรอบนอกรวมกับเส้นใยภายใน (ชั้นกลาง) ให้ทำการสาวถึงเส้นใยภายใน (ชั้นในสุด) จากนั้นให้ทำการแยกเอารังไหมที่มีเส้นใยในออกไปสาว เรียกว่า “เส้นไหมน้อย” หรือ “ไหมหนึ่ง” ผู้สาวไหมจึงต้องมีความชำนาญและมีทักษะในการสาวไหม จึงจะได้เส้นไหมที่มีคุณภาพดี เมื่อสาวไหมจนหมดแล้ว ก็สามารถเมื่อเติมรังไหมลงไปอีกได้ โดยไม่ทำให้เส้นไหมขาด และการที่เกลียวเส้นไหมจะช่วยให้ผ้าที่จะทอมีความหนา จากนั้นจะนำมารอเข้า “กง” แล้วนำไปหมนเข้า “อ๊ก” เพื่อตรวจหาปมปม หรือตัดแต่งเส้นไหมที่ไม่เท่ากันออกจึงเอาเข้าเครื่องปั่นเพื่อให้เส้นไหมแน่นขึ้น ก่อนที่จะหมนเข้ากงอีกครั้ง เพื่อรวมเป็นใจ ซึ่งหนึ่งใจจะต้องหมนกง 80 รอบ เรียกว่า “ไหมดิบ”

3. ขั้นตอนเตรียมเส้นไหม การเตรียมเส้นไหม จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การเตรียมเส้นไหมพุ่ง การเตรียมเส้นไหมพุ่ง จะเป็นการเตรียมเส้นไหมเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการนำไปมัดหมี่โดยใช้เครื่องมือในการการคันลำหมี่ โดยการนำเส้นไหมที่กวักเรียบร้อยแล้ว มาทำการคันปอยหมี่เพื่อให้ได้ลำหมี่พร้อมสำหรับการไปมัดหมี่ในกระบวนการต่อไป

2. การเตรียมไหมเครือ (ไหมเส้นยืน) โดยการคันหูกหรือคันเครือ คือ กรรมวิธีนำเอาเส้นไหมที่เตรียมไว้สำหรับเป็นไหมเครือไปคัน (กรอ) ให้ได้ความยาวตามจำนวนผืนของผู้ทอผ้าไหมตามที่ต้องการไหมหนึ่งเครือจะทำให้เป็นผ้าไหมได้ประมาณ 20 - 30 ผืน (1 ผืนยาวประมาณ 180 - 200 เซนติเมตร)

4. ขั้นตอนการมัดหมี่ การมัดหมี่ คือ การทำผ้าไหมให้เป็นลายและสีสันต่างๆตามแบบหรือลายที่ได้ออกแบบไว้ ซึ่งปัจจุบันมีทั้งแบบลายที่เป็นแบบลายโบราณและแบบที่เป็นลายประยุกต์ โดยการมัดเส้นไหมให้เป็นลวดลายที่เส้นพุ่งด้วยเชือกฟางมัดลายแล้วนำไปย้อมสี แล้วนำมามัดลายอีกแล้วย้อมสลับกันหลายครั้ง เพื่อให้ผ้าไหมมีลวดลายและสีตามต้องการ เช่น ผ้าที่ออกแบบลายไว้มี 5 สี ต้องทำการมัดย้อม 5 ครั้ง เป็นต้น

5. ขั้นตอนการย้อมสี การย้อมสีไหมจะต้องนำไหมดิบมาฟอกเพื่อไม่ให้มีไขมันเกาะ โดยจะใช้ด่างจากขี้เถ้าไปฟอกไหม เรียกว่า “การดองไหม” จะทำให้เส้นไหมขาวนวลขึ้น แล้วจึงนำไปย้อม ในสมัยก่อนนิยมใช้สีจากธรรมชาติ แต่ปัจจุบันการย้อมด้วยสีธรรมชาติเริ่มหายไป เนื่องจากมีสีวิทยาศาสตร์เข้ามาแทนที่ ที่หาซื้อได้ตามร้านขายเส้นไหมหรือผ้าไหม เมื่อละลายน้ำจะแตกตัว ย้อมง่าย สีสดใส ราคาค่อนข้างถูกทนต่อการซักค่อนข้างดี การย้อมด้วยสีธรรมชาติมีข้อดี คือ สีไม่หลุดลอก สีอ่อนเย็นตากว่าสีสังเคราะห์ จึงทำให้สีของผ้างดงามสัมพันธ์กับรูปแบบของผ้าพื้นเมือง สีธรรมชาติจะติดสีได้ดีในเส้นไหมและฝ้าย วิธีย้อมคือ การคั้นเอาน้ำจากพืชที่ให้สีนั้นๆ ต้มให้เดือด จากนั้นนำไหมไปชุบน้ำและบิดให้หมาด วางเส้นไหมโดยการเรียงเส้นในน้ำย้อมสีที่เตรียมเอาไว้ เมื่อสีติดไหมทั่วแล้ว ให้นำไปผึ่งให้แห้งต่อไป

6. ขั้นตอนการทอผ้า ในขั้นตอนนี้เป็นการทำผ้าให้เป็นผืน ซึ่งการทอผ้าไหมจะสร้างไหมชุดแรกคือ “เส้นไหมยืน” เพื่อทำวางแนวผ้าให้ยาวและอยู่ติดกับก๊ทอ (เครื่องทอ) และสร้างไหมอีกชุด คือ “เส้นไหมพุ่ง” สำหรับนำเส้นด้ายพุ่งสอดขัดเส้นด้ายยืนเป็นมุมฉาก เส้นไหมพุ่งจะถูกกรอเข้ากระสวย การทอจะสลับกันไปตลอดความยาวของผืนผ้า การสอดด้ายพุ่งแต่ละเส้นต้องสอดให้สุดถึงริมแต่ละด้าน แล้วจึงวกกลับมา จะทำให้เกิดริมผ้าเป็นเส้นตรงทั้งสองด้าน ส่วนลวดลายของผ้านั้นขึ้นอยู่กับกรอวางลายผ้าตามแบบของผู้ทอที่ได้ทำการมัดหมี่ไว้

4. ด้านการส่งมอบ ปัจจุบันทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมบ้านท่าสว่างมีการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ ณ ชุมชนบ้านท่าสว่าง และมีการจำหน่ายผ่านเว็บไซต์หรือการจำหน่ายผ่านเพจ เมื่อมีลูกค้าสั่งซื้อก็จะส่งผ่านบริษัทขนส่งบ้าง ทางรถบ้าง ทางไปรษณีย์ ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งช่องทางการขนส่งดังกล่าวจะมีความรวดเร็วมากขึ้น และหากจำเป็นทางวิสาหกิจชุมชนมีการบริการรถรับส่งและการบริการนำรถมารับเองที่วิสาหกิจชุมชน อย่างไรก็ตามชุมชนทอผ้าไหมบ้านท่าสว่างยังขาดเงินทุนเพียงพอที่จะเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการภายในองค์กร เช่น การลงทุนในระบบ ด้านการขนส่ง ซึ่งภาครัฐไม่ได้ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร แม้จะมีการออกแผนพัฒนาเกี่ยวกับงานด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานขึ้นมา แต่ยังไม่มีความเกี่ยวข้องกับด้านโลจิสติกส์หรือผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ออกมาอย่างชัดเจน

ผลการวิเคราะห์ระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์

ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 65.10 ส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 20 – 29 ปี มีจำนวน 110 คน ค่าร้อยละ 29.33 ส่วนใหญ่มีประเภทการค้าจำนวน 251 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.93 ลักษณะการดำเนินการของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนใหญ่ไม่มี

การรวมกลุ่ม มีจำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 รูปแบบการผลิตของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผลิตตามคำสั่งซื้อเพียงอย่างเดียว มีจำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26 รูปแบบการบริการ ส่วนใหญ่มีการบริการในสถานที่ตั้งอย่างเดียว มีจำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 รูปแบบการค้าของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีการบริการทั้งสองแบบคือทั้งค้าปลีกและค้าส่ง มีจำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 60.53

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)

รายการ	$\bar{x}$	(S.D.)	แปลผล
ด้านการวางแผน	4.18	0.81	มาก
ด้านการจัดหาวัตถุดิบ	3.93	0.87	มาก
ด้านการผลิต	3.94	0.82	มาก
ด้านการส่งมอบ	3.76	0.94	มาก
รวม	3.95	0.86	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) คือ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.86 เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านการวางแผน ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ ด้านการผลิต ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.82) รองลงมา คือ ด้านการจัดหาวัตถุดิบ ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.87) และด้านการส่งมอบ ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = 0.94)

ผลการหาแนวทางพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์

จากผลการสัมภาษณ์ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดหาวัตถุดิบ ด้านการผลิต และด้านการส่งมอบ แสดงตัวอย่างดังนี้

ด้านการวางแผน การจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้ประสบความสำเร็จนั้น ควรเริ่มต้นการจดทะเบียนกับหน่วยงานราชการเช่น องค์การบริหารส่วนตำบล หรือพาณิชย์จังหวัด เพื่อให้สามารถเข้าสู่กระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ และสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน ทั้งนี้จะช่วยให้องค์กรเกิดความเชื่อมั่นต่อลูกค้า และการทำงานอย่างเป็นระบบ (ผู้นำชุมชน ก, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2562)

ด้านการจัดหาวัตถุดิบ การจัดหาวัตถุดิบที่มีความสำคัญและสามารถเพิ่มผลกำไรให้แก่กิจการได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องมีการสร้างเครือข่ายหรือแหล่งวัตถุดิบสำรอง ในบางครั้งการสั่งซื้อวัตถุดิบครั้งละจำนวนมากๆ จะช่วยให้องค์กรประหยัดค่าใช้จ่าย และหากจำเป็นทางกลุ่มวิสาหกิจจะมีการผลิตวัตถุดิบเอง โดยการรวมกลุ่มให้สมาชิกทอผ้าไหมเอง เพื่อให้ได้เส้นใยที่มีคุณภาพ และตรงตามความต้องการ (ปราชญ์ชาวบ้าน ก, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2562)

ด้านการผลิต การวางแผนความต้องการวัสดุและการบริหารทรัพยากรการผลิต โดยเฉพาะวัตถุดิบ เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการด้านการดำเนินงานการผลิต ถ้าธุรกิจมีปริมาณวัตถุดิบมากเกินไปจะทำให้ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาสูง แต่ถ้ามีปริมาณวัตถุดิบน้อยเกินไปก็จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อแผนและกระบวนการผลิต ตลอดจนก่อให้เกิดค่าเสียโอกาสทางธุรกิจ (สมาชิกกลุ่ม ก, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2562)

ด้านการส่งมอบ การส่งมอบสินค้าและบริการมีความสำคัญต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปัจจุบันมีความสะดวกสบาย ซึ่งสามารถขนส่งได้หลายช่องทางทั้งทางไปรษณีย์ ทางรถยนต์ และทางการขนส่งของบริษัทเอกชน หากจำเป็นทางวิสาหกิจชุมชนมีการบริการรับส่งและการบริการนำรถมารับเอของที่วิสาหกิจชุมชน (ผู้นำชุมชน ข, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2562)

ดังนั้นงานวิจัยนี้สรุปแนวทางการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ ได้ 4 แนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 การวางแผนระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์

1. การจดทะเบียนการค้าถูกต้อง
2. การสร้างเครือข่ายของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มี โดยการพึ่งพากันเครือข่ายอย่างน้อย 2 เครือข่ายขึ้นไป
3. การวางแผนพัฒนาขยายกิจการในอนาคต
4. การวางแผนองค์กรของท่านมีการชำระภาษีถูกต้องตามกฎหมาย
5. การวางแผนประชุมหารืออย่างต่อเนื่อง

แนวทางที่ 2 การผลิตในระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์

1. พนักงานฝ่ายผลิตในองค์กรควรมีประสิทธิภาพและการอบรมอย่างสม่ำเสมอ
2. หัวหน้าฝ่ายผลิตควรมีศักยภาพอย่างเพียงพอและรู้เท่าทันเทคโนโลยี
3. พนักงานฝ่ายผลิตควรมีประสิทธิภาพในการผลิต
4. ต้นทุนการผลิตมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อกระบวนการผลิต

แนวทางที่ 3 การจัดหาวัตถุดิบในระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์

1. การสร้างเครือข่ายวัตถุดิบมีความสำคัญต่อระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. การจัดหาวัตถุดิบเพื่อการสำรองในกระบวนการผลิตระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
3. การผลิตวัตถุดิบเองส่งผลต่อการสร้างกำไรในระบบการผลิต
4. การตั้งโรงงานใกล้แหล่งวัตถุดิบจะส่งผลต่อการสร้างกำไรในระบบการผลิตขององค์กร

แนวทางที่ 4 การส่งมอบในระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์

1. การจัดทำสัญญาการส่งมอบสินค้าทุกครั้ง จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและลดความเสี่ยงในระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)
2. การให้บริการรับส่งสินค้าด้วยตนเองขององค์กรจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและลดความเสี่ยงในระบบ โลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)
3. การให้ลูกค้ามารับสินค้าด้วยตนเองช่วยลดต้นทุนในการขนส่งและบริการในระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)
4. การส่งมอบสินค้ากับระบบไปรษณีย์ของราชการมีความมั่นคงและช่วยลดต้นทุนในการขนส่งและบริการในระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้สามารถสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ในการวางแผนของกลุ่มวิสาหกิจทอผ้าไหมได้เริ่มจากการจัดหาวัตถุดิบ การจัดหาเครื่องจักร การจัดการกระบวนการผลิต การตลาด การขาย และการบริการหลังการขาย รวมถึงการวางแผนทางการเงินและการวางแผนในระบบบัญชีการเงินและระบบบัญชีการบริหาร สำหรับการสร้างเครือข่ายหรือแหล่งวัตถุดิบสำรอง ในบางครั้งการสั่งซื้อวัตถุดิบครั้งละจำนวนมากๆ จะช่วยให้องค์กรประหยัดค่าใช้จ่าย และหากจำเป็นทางกลุ่มวิสาหกิจจะมีการผลิตวัตถุดิบเอง โดยการรวมกลุ่มให้สมาชิกทอผ้าไหมเอง เพื่อให้ได้เส้นใยที่มีคุณภาพ และตรงตามความต้องการ นอกจากนี้การดำเนินการผลิตสินค้าและบริการของกลุ่มวิสาหกิจทอผ้าไหมชุมชนบ้านท่าสว่างมีการดำเนินการผลิตมาตั้งแต่อดีต โดยมีการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ สินค้าจึงเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงในระดับชาติและสากล ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิศา มณีรัตนรุ่งโรจน์ และขวัญกมล ดอนขวา (2561 : 101) กล่าวว่า กลุ่มอาชีพทอผ้าไหมส่วนใหญ่กลายเป็นแรงงานรับจ้างทอผ้า ซึ่งได้รับค่าตอบแทนน้อย จึงส่งผลให้ไม่อยากถ่ายทอดทักษะในการทอผ้าให้ลูกหลาน รวมทั้งคนรุ่นใหม่ที่ไม่มีความสนใจในการเรียนรู้ นอกจากนี้กลุ่มวิสาหกิจทอผ้าไหมยังขาดเงินทุนเพียงพอที่จะเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการภายในองค์กร เช่น การลงทุนในระบบ ด้านการขนส่ง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าสภาพการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นไปด้วยความต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งอาจจะประสบปัญหาบ้างแต่ก็สามารถแก้ไขปัญหาของกลุ่มได้สำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากความร่วมมือร่วมใจกันของคนในชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญญา เคนาภูมิ (2558 : 80) ได้กล่าวถึงการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสามัคคี ความรักความมีน้ำใจ จะสามารถวิเคราะห์ปัญหาและตัดสินใจเลือกทางที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้สำเร็จ

2. ผลการวิเคราะห์ระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) คือ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.86 ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์ และจรีพร ศรีทอง (2560 : 197 - 198) ที่กล่าวถึงการดำเนินกิจกรรมโลจิสติกส์ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามสอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมโซ่อุปทานภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการหาแนวทางพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ สรุปดังนี้

การวางแผนระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ ควรมีการการจดทะเบียนการค้าถูกต้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถนำไปสู่การจัดเก็บภาษีและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ทั้งนี้ในระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ ควรมีการสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดการพึ่งพากันในระบบอย่างน้อย 2 เครือข่าย นอกจากนั้น จำเป็นต้องมีการประชุมวางแผนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อการขยายกิจการในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญญา เคนาภูมิ (2558 : 78) กล่าวถึงการจัดทำแผนความก้าวหน้า การจัดทำเกณฑ์ตัวชี้วัดหรือเป้าหมายจะช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน และควรมีการวางแผนระบบโลจิสติกส์ไปพร้อมกับการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน เช่น วัด แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ประเพณี เป็นต้น เนื่องจากเป็น การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนในทุกมิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณาณเดช ชื่นจิตต์ และคณะ (2562 : 21 - 22)

การจัดหาวัตถุดิบในระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ มีความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายช่วยวัตถุดิบมีความสำคัญต่อระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เนื่องจากการรวมตัวกันของผู้ประกอบการจะช่วยเพิ่มอำนาจในการต่อรองและลดต้นทุนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์ และจรีพร ศรีทอง (2560 : 199) อีกทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพการส่งมอบตรงเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Konneh *et al.* (2018 : 2108 – 2109) และการจัดหาวัตถุดิบเพื่อการสำรองในกระบวนการผลิตระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในขณะเดียวกันการผลิตวัตถุดิบเองส่งผลต่อการสร้างกำไรในระบบการผลิต และการประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องตั้งสถานประกอบการใกล้แหล่งวัตถุดิบ

การบริหารการผลิตในระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ มีความจำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพพนักงานฝ่ายผลิตในองค์กรควรมีประสิทธิภาพและการอบรมอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยพนักงานฝ่ายผลิตและหน้าฝ่ายผลิตควรมีศักยภาพอย่างเพียงพอและรู้เท่าทันเทคโนโลยี เพื่อช่วยให้เกิดการลดต้นทุนในกระบวนการผลิต นอกจากนี้การมีช่องทางในการเพิ่มต้นทุนจะส่งเสริมกระบวนการผลิตอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญญา เคนาภูมิ (2558 : 78) ในการส่งเสริมและพัฒนาการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน โดยให้สนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นกลยุทธ์เชิงพัฒนาเป็นกลยุทธ์การทดแทนเพื่อแก้ไขจุดอ่อนโดยใช้โอกาสที่มีอยู่ของวิสาหกิจชุมชน

การส่งมอบในระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์ ควรการจัดทำสัญญาการส่งมอบสินค้าทุกครั้ง จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและลดความเสี่ยงในระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) การให้บริการรับส่งสินค้าด้วยตนเองขององค์กรจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและลดความเสี่ยงในระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) เช่นเดียวกับการให้ลูกค้ามารับสินค้าด้วยตนเองช่วยลดต้นทุนในการขนส่งและบริการในระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) และการส่งมอบสินค้ากับระบบไปรษณีย์ของราชการมีความมั่นคงและช่วยลดต้นทุนในการขนส่งและบริการในระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและ

ขนาดย่อม (SME) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติมา บุตรพันธุ์ และวิโรจน์ เจริญลักษณ์ (2558 : 1805) กล่าวว่า หากผู้ประกอบการลดต้นทุนในการขนส่งได้มากเท่าไร ทางผู้ประกอบการก็จะยังได้เปรียบคู่แข่งยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการวางแผน การจัดหาวัตถุดิบ การผลิต และการส่งมอบสินค้าและบริการ เช่น การสร้างเครือข่าย การวางแผนพัฒนา ขยายกิจการในอนาคต การมีศักยภาพอย่างเพียงพอและรู้เท่าทันเทคโนโลยี การมีต้นทุนการผลิต การผลิตวัตถุดิบเองส่งผลต่อการสร้างกำไรในระบบการผลิต และควรสร้างความเชื่อมั่นและลดความเสี่ยงในระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน เป็นต้น

2. พัฒนาชุมชน นักวิชาการ ในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรจัดอบรมเกี่ยวกับการวางแผน การจัดหาวัตถุดิบ การผลิต และการส่งมอบให้กับผู้ประกอบการ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนให้มากขึ้น อีกทั้งควรหาช่องทางในการเข้าถึงแหล่งทุนให้กับผู้ประกอบการ เนื่องจากทางกลุ่มวิสาหกิจทอผ้าไหมยังขาดเงินทุนเพียงพอที่จะเพิ่มความสามารถของระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของกลุ่มในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดสุรินทร์มีหลากหลายประเภท เช่น สินค้าเกี่ยวกับผ้าไหม สินค้าทางการเกษตร สินค้าปศุสัตว์ สินค้าและบริการเกี่ยวกับท่องเที่ยว เป็นต้น จึงควรมีการวิจัยและพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจแต่ละประเภท ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ให้กับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไป

2. ควรมีการขยายพื้นที่วิจัยไปสู่การค้าตามแนวชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากความร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 10 ประเทศ ซึ่งส่งผลให้เกิดการแข่งขันในตลาดการค้าเสรีอย่างเข้มข้นและรุนแรงขึ้น การสร้างระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ตามแนวชายแดน จึงเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัยงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). รายงานรายชื่อและจำนวนสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2562, จาก : http://smce.doae.go.th/smce1/report/report_smce01.php?page_size=20&PAGE=548&startPage=548&endPage=688.

จิตติมา บุตรพันธุ์ และวิโรจน์ เจริญลักษณ์. (2558). การจัดการโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทานการผลิตกล้วยเส้นสดในจังหวัดนครปฐม. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ), 8(2), 1796 - 1811.

- ชนิศา มณีรัตนรุ่งโรจน์ และขวัญกมล ตอนขวา. (2561). การจัดการโซ่อุปทานของผ้าไหมในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี*, 12(2), 85 - 107.
- ณานเดช ชื่นจิตต์, นกุล ชูแก้ว, พชรวไล แก้วปลั่ง. (2562). แนวทางการจัดเส้นทางโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 3(2), 15 - 23.
- ณัฐธินันท์ เอื้อศิลป์ และยุทธภูมิ ชูลาหาล้า. (2561). การศึกษาสถานการณ์การค้าของผู้ประกอบการบริเวณด่านช่องจอม จังหวัดสุรินทร์. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 8(1), 19 - 27.
- ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์ และจิรพร ศรีทอง. (2560). การส่งเสริมการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 7(2), 190 - 201.
- ยงยุทธ ชัยรัตนาวรรณ. (2557). ศึกษานโยบายของการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 14(2), 129 - 138.
- เศรษฐภูมิ เกชาขารี และณัฏฐาทรศญา เศรษฐโชติสมบัติ. (2558). การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์และลดต้นทุนโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรม SMEs ในประเทศไทย. *วารสารวิชาการ วิศวกรรมศาสตร์ ม.อบ.*, 8(2), 124 - 135.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2558). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารวิชาการแพรวกาพาสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 2(3), 68 - 86.
- สุวรรณ หวังเจริญเดช. (2558). การบริหารต้นทุนโลจิสติกส์กับผลกำไรของธุรกิจ SMEs. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 9(18), 97 - 102.
- Konneh, K. V., Helmi, S. A., Ma'aram, A., Hisjam, M. (2018). System Dynamics Approach to Supply Chain Performance Measurement in Small and Medium Enterprise. In *the International Conference on Industrial Engineering & Operations Management*, March 6th – 8th, 2018. 2101–2110. Bandung : Institut Teknologi Bandung.
- Lagarda Leyva, E. A., Bueno Solano, A., Cedillo Campos, M. G., Velarde Cantú, J. M. (2018). Case study: Supply Chain Scenarios in a Plastic Container Company. *Nova Scientia*, 10(20), 510 – 538.
- บุคลากรกรม
 ปราษฎ์ชาวบ้าน ก. (ผู้ให้สัมภาษณ์). ปิยศักดิ์ สีดา (ผู้สัมภาษณ์). ที่ บ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000. เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2562.
 ผู้นำชุมชน ก. (ผู้ให้สัมภาษณ์). ปิยศักดิ์ สีดา (ผู้สัมภาษณ์). ที่ บ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000. เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2562.
 ผู้นำชุมชน ข. (ผู้ให้สัมภาษณ์). ปิยศักดิ์ สีดา (ผู้สัมภาษณ์). ที่ บ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000. เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2562.
 สมาชิกกลุ่ม ก. (ผู้ให้สัมภาษณ์). ปิยศักดิ์ สีดา (ผู้สัมภาษณ์). ที่ บ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000. เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2562.